

Munich Personal RePEc Archive

**MODELATOR FACTORS OF
RELATION BETWEEN EMOTIONAL
INTELLIGENCE AND PERSONALITY
AT ADOLESCENTS**

PLEȘEA, Andreea Cristina

„Ion Creangă” State Pedagogical University, Chisinau. Republic of
Moldova

2 February 2023

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/119683/>
MPRA Paper No. 119683, posted 06 Jan 2024 19:44 UTC

<https://doi.org/10.54481/ecosoen.2023.1.09>

UDC: 159.942.3; 159.922.8

MODELATOR FACTORS OF RELATION BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PERSONALITY AT ADOLESCENTS

FACTORI MODELATORI AI RELAȚIEI DINTRE INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ ȘI TRĂSĂTURILE DE PERSONALITATE LA ADOLESCENȚI

*PLEȘEA Andreea Cristina¹¹, Ph.D student,
„Ion Creangă” State Pedagogical University, Chisinau. Republic of Moldova
(ORCID: 0000-0003-3977-1059)*

*PLEȘEA Andreea Cristina, doctorandă,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova
(ORCID: 0000-0003-3977-1059)*

Annotation: *The article approach the topic of emotional intelligence in adolescence, focusing especially on the modelator factors of the relation between emotional intelligence and personality. In our research were included 110 teenagers, aged between 14 and 17, from rural and urban environment. The obtained results highlight the fact that the impositions due to social density (fewer but stronger relation in the rural environment, more frequent but inconsistent relation in the urban environment) and the process of assuming gender roles are modelator factors of the formation process of personality profile as well as in the process of adolescents emotional maturity. It was also observed that age is a major factor implicated in the development of emotional intelligence and in the level of personality factors in the adolescent maturity process.*

Adnotare: *Articolul abordează tema inteligenței emoționale la vârsta adolescență, concentrându-se îndeosebi pe factorii modelatori ai relației dintre inteligența emoțională și trăsăturile de personalitate. În cercetare a fost inclus un eșantion de 110 adolescenți, cu vârste cuprinse între 14 și 17 ani din mediul rural și urban. Rezultatele obținute evidențiază faptul că impunerile datorate densității sociale (relații mai puține, dar mai puternice în mediul rural, relații mai dese, dar lipsite de consistență în mediul urban) și procesul de asumare a rolurilor de gen constituie factori modelatori ai procesului de construire a profilului de personalitate, precum și a maturizării emoționale a adolescenților. De asemenea, s-a observat că vârsta reprezintă un factor major atât în dezvoltarea inteligenței emoționale, cât și în ceea ce privește nivelul factorilor de personalitate în procesul de maturizare la adolescenți.*

Keywords: *emotional intelligence, personality, adolescence, provenance environment*

Cuvinte-cheie: *inteligență emoțională, personalitate, vârsta adolescență, mediul de proveniență.*

Introducere

Conceptul de inteligență emoțională este bine-cunoscut în întreaga lume și studiat de numeroși cercetători. Studiile demonstrează contribuția substanțială a acestuia asupra evoluției sănătoase și echilibrate în viața individului și a efectului notabil asupra interacțiunilor interpersonale, a comportamentului pe parcursul întregii vieți, a capacității de a face față situațiilor dificile și la performanța academică. Acest concept a devenit cunoscut pe scară largă odată cu publicarea cărții lui Daniel Goleman: “Inteligență emoțională” (1995) care a avut un impact major pe plan internațional și care cuprinde informații legate de emoții, comportament și creier [2]. Mayer și Solevey evidențiază faptul că inteligența emoțională reprezintă capacitatea de conștientizare a propriilor emoții, care călăuzește gândirea și acțiunea, asigurând astfel un comportament relațional adaptativ, dar și de a înțelege oamenii și de a-i influența să se comporte într-un mod dorit. Aceștia conchid faptul că există o interdependență între emoție și gândire [5]. Potrivit lui Jeanne Segal, dezvoltarea inteligenței

¹¹ andreea_palada@yahoo.com

emoționale este esențială pentru continuitatea unor bune conexiuni sociale și familiale, precum și pentru succesul în toate sferele. Aceasta susține, de asemenea, că inteligența crește pe măsură ce permitem exprimarea liberă a emoțiilor [8]. Conform psihologului, Daniel Goleman, fiecare individ se naște cu un set unic de caracteristici emoționale. Cu toate acestea, deoarece aceste caracteristici sunt neobișnuit de flexibile, fac ca dezvoltarea inteligenței emoționale să fie influențată și de factorii de mediu. Totodată acesta afirmă faptul că modalitatea de conștientizare și gestionare a propriilor emoții cât și pe ale celorlalți poate fi învățată la orice vârstă [3,7].

De asemenea, este constatat faptul că tiparele distinctive de gândire, comportament și emoții care rezultă din factorii biologici și din mediul de dezvoltare al unei persoane formează personalitatea acesteia. Existența legăturii dintre inteligența emoțională și factorii de personalitate este explicată prin faptul că înțelegerea și gestionarea emoțiilor sunt cruciale în dezvoltarea personalității. Autori precum Mayer, Salovey și Caruso, (2004) au găsit corelații între inteligența emoțională și factorii de personalitate, cum ar fi amabilitatea, deschiderea către experiență și responsabilitatea [5]. Daniel Goleman a afirmat faptul că optimismul, perseverența și capacitatea de a amâna satisfacțiile, sunt aspecte esențiale ale inteligenței emoționale [7]. De asemenea, alte studii conchid faptul că personalitatea umană este influențată de factorii fizici pe lângă aspectele somato-psihice, deoarece “omul nu este numai un emițător, ci și un receptor ultrasensibil de vibrații.” [6, p. 38]. Prin urmare orice factor extern sau intern are o influență asupra individului. Mediul de dezvoltare, educația și regiunea în care trăiesc oamenii sunt importante pentru atingerea bunăstării psihice și emoționale, “mediul poate oferi o șansă sau, dimpotrivă, o neșansă pentru dezvoltarea ființei umane” [6, p.35].

Material și metodă

Scopul cercetării constă în stabilirea diferențelor cu privire la nivelul inteligenței emoționale și al factorilor de personalitate în funcție de vârstă, gen și mediul de proveniență pe parcursul vârstei adolescente.

Ipoieza: Presupunem că nivelurile inteligenței emoționale și al factorilor de personalitate în perioada adolescentă sunt influențate de vârstă, gen și mediul de proveniență.

Pentru investigarea inteligenței emoționale și a profilului de personalitate, am utilizat următoarele instrumente de investigare psihologică: **Testul de “Inteligență Emoțională” de D. Goleman** (adaptat de M. Roco) și **Chestionarul ABCD-M** care realizează evaluarea complexă a personalității, bazat pe o abordare psiho-lexicală compatibilă cu sistemul Big-Five.

Rezultate și discuții

Lotul pe care s-a realizat cercetarea a fost format din 110 adolescenți, elevi din clasele a-IX-a și a-XII-a cu vârste cuprinse între 14 și 17 ani, dintre care 50 de adolescenți din mediul urban și 60 de adolescenți din mediul rural.

Analiza factorilor de diferențiere a inteligenței emoționale s-a realizat prin testarea unui model factorial linear ce conține efectul principal al categoriilor de gen, mediu și vârstă.

Tabelul 1. Model linear factorial predictiv al inteligenței emoționale (Goleman)

Factor		m	sd	F	df	p	η^2
Gen	Masculin	98,02	40,87	6,34	1	0,013	0,064
	Feminin	118,57	33,84				
Mediu	Rural	118,73	35,06	6,86	1	0,010	0,069
	Urban	96,60	39,60				
Vârstă	14	73,20	32,08	18,30	3	0,001	0,371
	15	97,14	33,86				
	16	116,67	31,90				
	17	133,75	28,62				

Notă: m – media aritmetică, sd – abaterea standard, F – valoarea testului de comparație, df – gradul de libertate, p – nivelul de semnificație statistică a valorii lui F pentru valoarea lui df, η^2 – mărimea efectului de diferențiere

Conform rezultatelor obținute în urma testării modelului factorial propus s-a identificat un efect de diferențiere semnificativ statistic al vârstei ($F(3)=18,30$; $p<0,001$) efect ce explică aproximativ 37% din variația scorurilor IE (Goleman) ($\eta^2=0,371$), urmat de mediu al cărui efect este de aproximativ 7% și de gen cu un efect de aproximativ 6%.

Aspectul indicat anterior poate fi observat și în graficele următoare, unde vârsta stabilește un trend crescător de la un nivel redus, sub medie ($m=73,2$ în cazul vârstei de 14 ani și $m=97,1$ în cazul vârstei de 15 ani) la un nivel peste medie ($m=116,7$ în cazul vârstei de 16 ani și $m=133,8$ în cazul vârstei de 17 ani), trend care se regăsește atât în cazul fetelor cât și al băieților, cu valori mai ridicate în cazul fetelor ($m=118,6$). După cum menționează, Leslie Brody și Judith Hall într-un studiu privind diferențele emoționale dintre sexe, fetele dezvoltă limbajul mai devreme decât băieții, ceea ce le conferă acestora sentimente care implică o experiență mai bogată, precum și o exprimare superioară față de cea a băieților în privința folosirii cuvintelor pentru a explora reacțiile emoționale. În ceea ce privește băieții, este susținut faptul că există o mare posibilitate ca aceștia să nu fie conștienți de stările emoționale proprii și ale celorlalți, din cauza faptului că în cazul lor nu se pune îndeajuns accentul pe exprimarea în cuvinte a emoțiilor încă de la vârste fragede [1]. În cazul categoriilor de mediu (urban/rural) au fost obținute valori mai ridicate în cazul adolescenților din mediul rural ($m=118,7$) aceștia fiind mai atenți, onești și mai empatici, față de adolescenții din mediul urban. Într-un studiu realizat în Rajshahi, Bangladesh, adolescenții din mediul rural au obținut de asemenea un nivel mai ridicat al inteligenței emoționale față de cei din mediul urban. Explicația fiind, că populația rurală este crescută într-un mediu mult mai natural, având o coeziune mult mai bună cu semenii și o gândire focalizată mai puțin către latura materială, dar și o viață mai liniștită din punct de vedere al stresului cotidian [4].

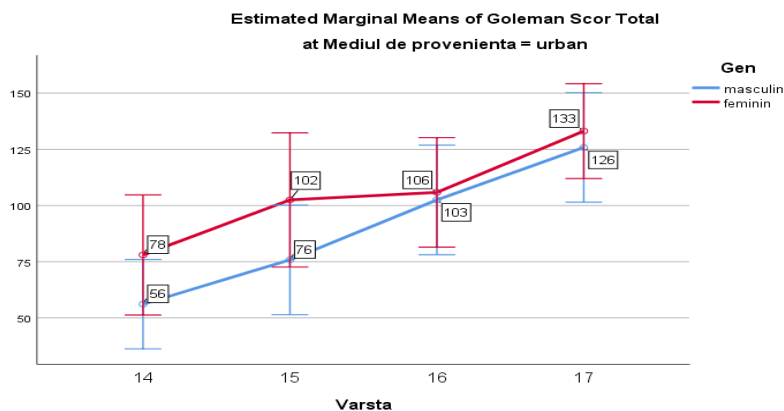

Figura 1. Distribuția rezultatelor privind nivelul inteligenței emoționale în funcție de mediul urban, gen și vârstă [elaborat de autor]

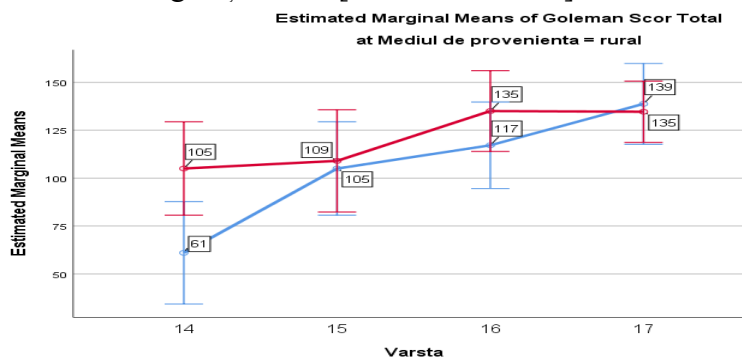

Figura 2. Distribuția rezultatelor privind nivelul inteligenței emoționale în funcție de mediul rural, gen și vârstă [elaborat de autor]

Rezultatele privind indicatorii descriptivi ai distribuțiilor de scor pentru cei 5 factori de personalitate sunt ilustrate în tabelul 2.

Tabelul 2. Indicatori descriptivi ai distribuțiilor de scor pentru cei 5 factori de personalitate

	Nivel								
	min	max	m	sd	f. scăzut	scăzut	mediu	ridicat	f. ridicat
E	53	142	109,07	17,33	13(11,9%)	24(22,0%)	39(26,6%)	29(26,6%)	4(3,7%)
M	63	138	101,77	17,54	5(4,6%)	25(22,9%)	41(37,6%)	35(32,1%)	4(3,7%)
A	67	138	107,56	16,22	6(5,5%)	25(22,9%)	39(35,8%)	33(30,3%)	6(5,5%)
C	67	135	107,11	15,37	5(4,6%)	29(26,6%)	41(37,6%)	31(28,4%)	3(2,8%)
AC	71	137	111,78	14,64	7(6,4%)	25(22,9%)	42(38,5%)	35(32,1%)	0(0,0%)

Toate cele 5 distribuții de scor corespunzătoare factorilor principali de personalitate conform modelului BigFive prezintă ponderi reduse ale nivelurilor foarte scăzut (maxim 11,9% în cazul Extraversiei și minim 4,6% în cazul Maturității) și nivelului foarte ridicat (maxim 5,5% în cazul Agreabilității și 2,8% în cazul Conștiințiozității), tendințele majore aparținând nivelului mediu (maxim 38,5% în cazul Autoactualizării și minim în cazul Extraversiei 26,6%). Tendințele sunt confirmate prin valorile medii, valori ce corespund unor scoruri brute între T=49 în cazurile Extraversiei și Autoactualizării și T=50 în cazurile Maturității, Agreabilității și Conștiințiozității. distribuțiile prezintă asimetrii reduse, marea majoritate de tip negativ, aspect ce indică ponderi ușor superioare lui 50% a valorilor cel puțin de nivel mediu.

Analiza de corelație dintre inteligența emoțională și factorii de personalitate atât cei principali cât și cei secundari s-a realizat printr-un test de corelație parțială în care a fost introdusă vârsta ca factor de control pentru a se identifica relația directă dintre IE și factorii de personalitate.

Tabelul 3. Tabel sintetic al coeficienților de corelație parțială între IE și fiecare factor de personalitate

		E	E1	E2	E3	E4	E5
Inteligența emoțională (Goleman)	r	0,695	0,513	0,594	0,484	0,628	0,425
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
		M	M1	M2	M3	M4	M5
Inteligența emoțională (Goleman)	r	0,645	0,575	0,544	0,350	0,420	0,459
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
		A	A1	A2	A3	A4	A5
Inteligența emoțională (Goleman)	r	0,679	0,577	0,433	0,454	0,449	0,558
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
		C	C1	C2	C3	C4	C5
Inteligența emoțională (Goleman)	r	0,617	0,531	0,391	0,457	0,323	0,383
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
		AC	AC1	AC2	AC3	AC4	AC5
Inteligența emoțională (Goleman)	r	0,610	0,439	0,399	0,325	0,447	0,428
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001

Notă: r – coeficientul de corelație parțială, p – nivelul de semnificație statistică al valorii r pentru un eșantion de 110 subiecți.

Pentru toți cei cinci factori principali de personalitate s-au identificat corelații substanțiale pozitive ($r = 0,60 \div 0,70$) și semnificative statistic ($p < 0,001$) cu IE. Asocieri pozitive s-au identificat pentru toți subfactorii pornind de la un nivel moderat ($r = 0,30 \div 0,49$) și mergând până la asocierea

substanțială. Asocieri moderate au fost observate cu preponderență în cazul subfactorilor Conștiințiozității și Autoactualizării.

Pentru analiza efectului moderator pe care vârsta, genul și mediul de dezvoltare îl au asupra relației dintre IE și factorii de personalitate s-a utilizat analiza de regresie liniară ierarhică în care au fost introduși pe rând ca factori suplimentari în model. Din rezultatele obținute au fost selectate doar acele cazuri în care unul sau mai mulți factori au prezentat un efect de creștere al corelației generale semnificativ statistic.

Tabelul 4. Model de regresie liniară pentru predicția **Optimismului**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,07	.01	9.54	0,001	28,77	0,001	0,525
Vârsta	0,40	.23	1.76	0,079			
Gen	1,04	.43	2.40	0,017			
Mediul de proveniență	-0,80	.44	-1.83	0,069			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Optimismului ($F(4;104)=28,77$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 52,5% din variația factorului de personalitate. Diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=2,40$; $p=0,017<0,05$), indicând faptul că fetele au un nivel mai ridicat al Optimismului cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=1,04$).

Tabelul 5. Model de regresie liniară pentru predicția **Umorului**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,05	0,01	7,45	.000	24,08	0,001	0,481
Vârsta	0,93	0,21	4,36	.000			
Gen	0,24	0,41	0,59	.556			
Mediul de proveniență	-0,10	0,41	-0,24	.807			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Umorului ($F(4;104)=24,08$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 48,1% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=4,36$; $p<0,001$), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului umorului cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=0,93$).

Tabelul 6. Model de regresie liniară pentru predicția **Forța inhibiției**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,04	0,01	3.96	.000	9,74	0,001	0,273
Vârsta	-0,02	0,35	-0,05	.963			
Gen	0,14	0,67	0,21	.838			
Mediul de proveniență	-1,37	0,68	-2,03	.045			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Forței inhibiției ($F(4;104)=9,74$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 27,3% din variația factorului de personalitate. Diferența de

mediu de dezvoltare a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=-2,03$; $p=0,045<0,05$), indicând faptul că adolescenții din mediul rural au un nivel mai ridicat al Forței inhibiției cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=-1,37$).

Tabelul 7. Model de regresie liniară pentru predicția **Agreeabilitate**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,28	0,02	11,82	.000	42,87	0,001	0,623
Vârsta	1,93	0,73	2,62	.009			
Gen	3,56	1,41	2,53	.012			
Mediul de proveniență	-0,37	1,42	-0,26	.798			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Agreeabilității ($F(4;104)=42,87$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 62,3% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial ($t=2,62$; $p=0,009$) indicând o creștere în medie cu aproximativ 2 puncte de scor ($B=1,93$) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=2,53$; $p=0,012<0,05$), indicând faptul că fetele au un nivel mai ridicat al Agreeabilității cu o valoare medie de aproximativ 3,6 puncte de scor ($B=3,56$).

Tabelul 8. Model de regresie liniară pentru predicția **Altruism**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,06	0,01	9,10	.000	28,60	0,001	0,524
Vârsta	0,73	0,21	3,45	.001			
Gen	0,03	0,41	0,07	.942			
Mediul de proveniență	-0,41	0,41	-1,00	.318			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Altruismului ($F(4;104)=28,60$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 52,4% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=3,45$; $p<0,001$), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Altruismului cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=0,73$).

Tabelul 9. Model de regresie liniară pentru predicția **Romantism**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,05	0,05	6,04	.000	14,05	0,001	0,351
Vârsta	0,28	0,28	1,09	.278			
Gen	2,06	2,06	4,13	.000			
Mediul de proveniență	0,75	0,75	1,49	.138			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Romantismului ($F(4;104)=14,05$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 35,1% din variația factorului de personalitate. Diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=4,13$; $p<0,001$), indicând faptul că fetele au un nivel mai ridicat al Romantismului cu o valoare medie de aproximativ două puncte de scor ($B=2,06$).

Tabelul 10. Model de regresie liniară pentru predicția **Onestitate**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,052	0,01	5,88	.000	30,32	0,001	0,538
Vârsta	0,55	0,28	1,96	.050			
Gen	0,43	0,54	0,80	.428			
Mediul de proveniență	-1,62	0,54	-2,99	.003			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Onestității ($F(4;104)=30,32$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 53,8% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial ($t=1,96$; $p=0,05$) indicând o creștere în medie cu aproximativ jumătate de punct de scor ($B=0,55$) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de mediu de dezvoltare a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=-2,99$; $p=0,003$), indicând faptul că adolescenții din mediul rural au un nivel mai ridicat al Onestității cu o valoare medie de aproximativ 1,6 puncte de scor ($B=-1,62$).

Tabelul 11. Model de regresie liniară pentru predicția **Conștiințiozitate**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,25	,0,02	11,79	.000	48,34	0,001	0,650
Vârsta	3,80	0,67	5,66	.000			
Gen	-2,92	1,28	-2,27	.024			
Mediul de proveniență	0,33	1,30	0,25	.802			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Conștiințiozității ($F(4;104)=48,34$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 65% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial ($t=5,66$; $p=0,001$) indicând o creștere în medie cu aproximativ 4 puncte de scor ($B=3,80$) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=-2,27$; $p=0,024$), indicând faptul că băieții au un nivel mai ridicat al Conștiințiozității cu o valoare medie de aproximativ 3 puncte de scor ($B=-2,92$).

Tabelul 12. Model de regresie liniară pentru predicția **Voință-Perseverență**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,05	0,006	8,73	.000	32,25	0,001	0,554
Vârsta	0,97	0,20	4,96	.000			
Gen	-0,40	0,38	-1,06	.291			
Mediul de proveniență	-0,74	0,38	-1,96	.050			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Perseverenței ($F(4;104)=32,25$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 55,4% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial ($t=4,96$; $p=0,001$) indicând o creștere în medie cu aproximativ un punct de scor ($B=0,97$) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de mediu de dezvoltare a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=-1,96$; $p=0,003$), indicând faptul că

adolescenții din mediul rural au un nivel mai ridicat al Perseverenței cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=-0,74$).

Tabelul 13. Model de regresie liniară pentru predicția **Spirit de perfecționare**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,04	0,007	6,16	.000	13,32	0,001	0,339
Vârsta	0,65	0,22	2,97	.003			
Gen	-0,48	0,42	-1,15	.253			
Mediul de proveniență	-0,13	0,42	-0,29	.769			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Spiritului de perfecționare ($F(4;104)=13,32$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 33,9% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=2,97$; $p=<0,010$), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Spiritului de perfecționare cu o valoare medie de aproximativ 0,7 puncte de scor ($B=0,65$).

Tabelul 14. Model de regresie liniară pentru predicția **Raționalitate**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,06	0,01	8,15	.000	16,42	0,001	0,387
Vârsta	0,41	0,22	1,84	.067			
Gen	-1,11	0,43	-2,59	.010			
Mediul de proveniență	0,15	0,43	0,35	.726			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Raționalității ($F(4;104)=16,42$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 38,7% din variația factorului de personalitate. Diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=-2,59$; $p=0,010<0,05$), indicând faptul că băieții au un nivel mai ridicat al Raționalității cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=-1,11$).

Tabelul 15. Model de regresie liniară pentru predicția **Planificare**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,04	0,01	5,19	.001	11,41	0,001	0,305
Vârsta	0,82	0,25	3,34	.001			
Gen	0,21	0,47	0,45	.657			
Mediul de proveniență	0,91	0,47	1,96	.050			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Planificării ($F(4;104)=11,41$; $p<0,001$) cu o capacitate de predicție de 30,5% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial ($t=3,34$; $p=0,001$) indicând o creștere în medie cu aproximativ un punct de scor ($B=0,82$) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de mediu de dezvoltare a determinat o îmbunătățire a predicției ($t=1,96$; $p=0,050$), indicând faptul că adolescenții din mediul urban au un nivel mai ridicat al Planificării cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor ($B=0,91$).

Tabelul 16. Model de regresie liniară pentru predicția **Control emoțional**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,06	0,01	6,36	.000	15,20	0,001	0,371
Vârsta	0,98	0,27	3,63	.000			
Gen	-1,14	0,53	-2,17	.031			
Mediul de proveniență	0,17	0,53	0,33	.743			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Controlului emoțional (F(4;104)=15,20; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 37,1% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial (t=3,63; p=0,001) indicând o creștere în medie cu aproximativ un punct de scor (B=0,98) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției (t=-2,17; p=0,031), indicând faptul că băieții au un nivel mai ridicat al Controlului emoțional cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor (B=-1,14).

Tabelul 17. Model de regresie liniară pentru predicția **Autoactualizare**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,22	0,02	10,43	.000	40,57	0,001	0,609
Vârsta	3,13	0,68	4,62	.000			
Gen	1,21	1,30	0,93	.353			
Mediul de proveniență	0,78	1,31	0,60	.551			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Autoactualizării (F(4;104)=40,57; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 60,9% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției (t=4,62; p<0,001), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Autoactualizării cu o valoare medie de aproximativ 3 puncte de scor (B=3,13).

Tabelul 18. Model de regresie liniară pentru predicția **Aprofundare**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,05	0,08	6,65	.000	18,29	0,001	0,413
Vârsta	0,61	0,24	2,53	.012			
Gen	1,58	0,46	3,42	.001			
Mediul de proveniență	1,07	0,47	2,30	.023			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul a prezis în mod semnificativ statistic valorile Aprofundării (F(4;104)=18,29; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 41,3% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a adus o îmbunătățire semnificativă a modelului inițial (t=2,53; p=0,012) indicând o creștere în medie cu aproximativ o jumătate de punct de scor (B=0,61) la fiecare an în plus. De asemenea, diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției (t=3,43; p=0,001), indicând faptul că fetele

au un nivel mai ridicat al Aprofundării cu o valoare medie de aproximativ un punct și jumătate de scor (B=1,58).

Diferența de mediu de dezvoltare a determinat o îmbunătățire a predicției (t=2,30; p=0,023), indicând faptul că adolescenții din mediul urban au un nivel mai ridicat al Aprofundării cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor (B=1,07).

Tabelul 19. Model de regresie liniară pentru predicția **Toleranță**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,04	0,01	6,21	.000	20,12	0,001	0,436
Vârsta	1,09	0,21	5,07	.000			
Gen	-0,09	0,41	-0,21	.835			
Mediul de proveniență	0,23	0,42	0,55	.584			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul prezis în mod semnificativ statistic valorile Toleranței (F(4;104)=20,12; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 43,6% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției (t=5,07; p<0,001), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Toleranței cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor (B=1,09).

Tabelul 20. Model de regresie liniară pentru predicția **Rafinare personală**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,03	0,01	4,17	.000	11,24	0,001	0,302
Vârsta	0,71	0,21	3,45	.001			
Gen	0,49	0,40	1,24	.218			
Mediul de proveniență	-0,30	0,40	-0,74	.459			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul prezis în mod semnificativ statistic valorile Rafinării personale (F(4;104)=11,24; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 30,2% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției (t=3,45; p<0,001), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Rafinării cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor (B=0,71).

Tabelul 21. Model de regresie liniară pentru predicția **Independență**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,06	0,01	7,51	.000	11,82	0,001	0,312
Vârsta	0,01	0,25	0,04	.968			
Gen	-1,41	0,47	-3,00	.003			
Mediul de proveniență	-0,31	0,48	-0,64	.521			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul prezis în mod semnificativ statistic valorile Independenței (F(4;104)=11,82; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 31,2% din variația factorului de personalitate. Diferența de gen a determinat o îmbunătățire a predicției (t=-3,00 p=0,003), indicând faptul că băieții au un nivel

mai ridicat al Independenței cu o valoare medie de aproximativ un punct și jumătate de scor (B=1,41).

Tabelul 22. Model de regresie liniară pentru predicția **Creativitate**

Factori	B	Err. std.	t	Sig.	F	p	R ²
Inteligența emoțională (Goleman)	0,04	0,01	6,15	.000	16,19	0,001	0,384
Vârsta	0,71	0,22	3,15	.002			
Gen	0,48	0,43	1,12	.266			
Mediul de proveniență	-0,11	0,43	-0,26	.798			

Notă: B – coeficientul nestandardizat, err. std. – eroarea standard, t – valoarea testului t de comparație a modelului îmbunătățit cu cel anterior, sig – nivelul de semnificație statistică a valorii t, F – valoarea testului de reducere a reziduurilor pe baza modelului utilizat, R² – variația explicată de model.

Modelul prezis în mod semnificativ statistic valorile Creativității (F(4;104)=16,19; p<0,001) cu o capacitate de predicție de 38,4% din variația factorului de personalitate. Diferența de vârstă a determinat o îmbunătățire a predicției (t=3,15; p<0,01), indicând faptul că o creștere a vârstei cu un an determină o creștere a nivelului Creativității cu o valoare medie de aproximativ un punct de scor (B=0,71).

Concluzii

Rezultatele obținute indică faptul că diferențele de vârstă, gen și de mediu (rural, urban) reprezintă coordonate importante în definirea profilului de personalitate și în dezvoltarea și maturizarea emoțională a adolescenților. Astfel, constatăm că odată cu înaintarea în vârstă, adolescenții prezintă un nivel mai ridicat al inteligenței emoționale, aceștia fiind mai altruști, empatici, deschiși, onești, perseverenți, automotivați, mai receptivi la nevoile celor din jur, au un control emoțional și un nivel al toleranței mai ridicat, sunt dornici de evoluție și de a-și îmbunătăți relațiile cu ceilalți. În ceea ce privește genul subiecților, rezultatele indică faptul că fetele au obținut un nivel mai ridicat al inteligenței emoționale față de băieți, acestea fiind mai optimiste, deschise, sincere, empatică, capabile să se pună în slujba celor apropiați, dornice să asculte, uneori sunt romantice și visătoare, motivate de curiozitatea de a căuta sensul ascuns din spatele manifestărilor exterioare. De asemenea, diferențele de mediu de dezvoltare (rural, urban) reprezintă coordonate importante în definirea profilului de personalitate și în dezvoltarea emoțională a adolescenților. Astfel, am constatat că adolescenții din mediul rural prezintă un nivel mai ridicat al inteligenței emoționale, față de cei din mediul urban. Aceștia dintâi sunt mai onești, perseverenți și au un bun autocontrol asupra sentimentelor egocentrice și al emoțiilor negative.

Inteligența emoțională la adolescenți poate avea un aport considerabil asupra dezvoltării echilibrate a acestora, asupra educației emoționale, precum și la configurarea personalității, astfel este imperativ de luat în calcul pe viitor elaborarea unui program de dezvoltarea a inteligenței emoționale.

Bibliografie

1. Brody L.R., Hall J.A. Gender, Emotion, and Socialization. In: Chrisler, J., McCreary, D. (eds) Handbook of Gender Research in Psychology. Springer, New York, NY. 2010. pp 429–454, ISBN 978-1-4419-1465-1.
2. Goleman D. Inteligența emoțională. București: Ed. Curtea Veche Publishing, 2008, 432 p. ISBN 973-669-328-1.
3. Goleman D. Inteligența emoțională. București: Ed. Curtea Veche, 2001. 424 p. ISBN 973-8120-67-5.
4. Mahid S., Mozibul H. A. C., Anwarul H. S. Emotional Intelligence of the Young Adolescent in Relation to Some Environmental Factors in Rajshahi Region. IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS), 26(11), 2021, p.48-51. ISSN: 2279-0837.
5. Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R. Emotional Intelligence: Theory, Findings, and implications. Psychological Inquiry, 15 (3), 2004, 197-215 p. http://dx.doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02.

6. Munteanu A. Psihologia copilului și adolescentului. Timișoara, Ed. Augusta, 2003. 289 p.ISBN 973-9353-21-5.
7. Roco M. Creativitate și inteligență emoțională. Iași, Ed. Polirom, 2001. 248 p.ISBN 973-683-654-1.
8. Segal J. Dezvoltarea inteligenței emoționale. București, Ed. Teora, 1999. 186 p.ISBN 973-20-0228-x.